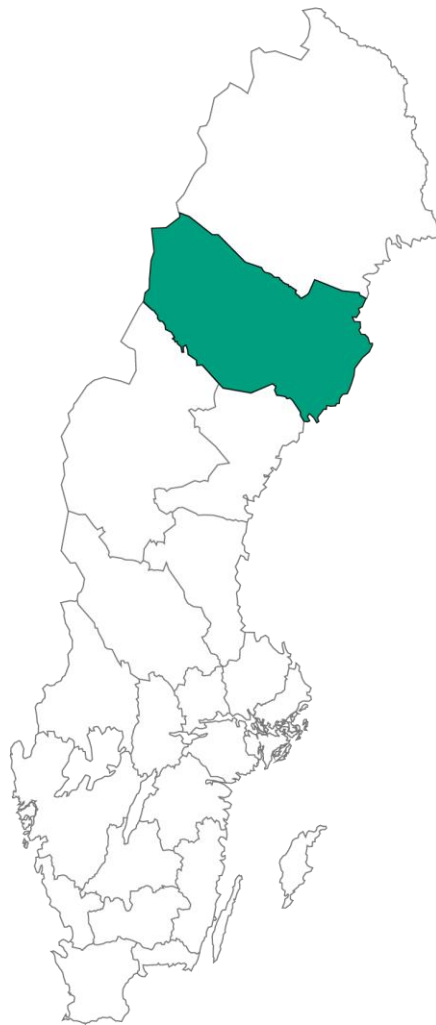

Folkhälsoarbetet i Västerbottens län 2022

Denna titel kan laddas ner från: www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/. En del av våra titlar går även att beställa som ett tryckt exemplar, se våra [kundtjänst och köpvillkor](#).

Citera gärna Folkhälsomyndighetens texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovspersonens tillstånd att använda dem.

© Folkhälsomyndigheten, 2023.

Artikelnummer: 23159-15

Innehåll

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Västerbottens län.....	4
De viktigaste resultaten.....	4
Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet.....	6
Så här gjorde vi.....	6
Så här svarade kommunerna på enkäten.....	8
Organisering – sammanfattande kommentarer.....	8
Styrning – sammanfattande kommentarer.....	9
Inriktning – sammanfattande kommentarer.....	12
Samverkan – sammanfattande kommentarer.....	15
Så här svarade regionen på enkäten.....	18
Organisering.....	18
Styrning.....	18
Inriktning.....	18
Samverkan.....	18
Så här svarade länsstyrelsen på enkäten.....	19
Organisering.....	19
Styrning.....	19
Inriktning.....	19
Samverkan.....	19
Bilaga – deltagande kommuner i länet.....	20
Vill du veta mer?.....	21
Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning.....	21
Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd.....	21

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Västerbottens län

I den här rapporten har vi sammanställt resultaten från två enkätundersökningar som beskriver hur kommunerna, regionen och länsstyrelsen i Västerbottens län arbetar med folkhälsa. Informationen samlades in under hösten 2022 och rapporten kan ses som en nulägesbild. Syftet är att bidra med kunskap om hur arbetet är organiserat och hur förutsättningarna ser ut. Resultaten kan användas som ett underlag för fortsatt diskussion i syfte att stärka folkhälsoarbetet.

De viktigaste resultaten

Kommunerna

I Västerbottens län uppger 13 av 14 kommuner att folkhälsoarbetet ingår i något av deras styrdokument. Bland kommunerna i länet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett separat styrdokument för folkhälsoarbetet (9 av 13 kommuner). I landet som helhet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett styrdokument med mål och budget för hela organisationen (53 procent) eller i ett separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan) (53 procent).

I Västerbottens län uppger 7 av 14 kommuner att det mest prioriterade området i folkhälsoarbetet är ”levnadsvanor”. Bland landets samtliga kommuner är det vanligast att ”det tidiga livets villkor” är det mest prioriterade området i folkhälsoarbetet under 2022 (50 procent).

En majoritet av kommunerna uppger att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet i länet eller ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. Det vanligaste är ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet. I riket som helhet är det lika vanligt att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet (71 procent) som att det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet (71 procent).

Regionen

I Region Västerbotten ingår regionens folkhälsoarbete i tre styrdokument. Samtliga regioner i landet anger att organisationens folkhälsoarbete ingår i ett eller flera styrdokument.

Länsstyrelsen

Vid Länsstyrelsen Västerbotten ingår folkhälsa i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning på följande sätt:

- Som ett perspektiv som ska beaktas.

Folkhälsa ingår i samtliga länsstyrelser beslutade målstyrning och uppföljning. Vanligast är att folkhälsa ingår som ett perspektiv som ska beaktas (18 av 21 länsstyrelser).

Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet

Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna fick våren 2022 i uppdrag av regeringen att stärka det regionala och lokala folkhälsoarbetet och implementeringen av folkhälsopolitiken. I uppdraget ingick att genomföra en kartläggning.

Kartläggningen ger en bild av det svenska folkhälsoarbetet och hur dess förutsättningar ser ut på lokal och regional nivå. Resultaten kan användas som ett underlag för att utveckla arbetet och samarbetsformerna framåt.

I denna rapport redovisas resultaten för kommunerna, regionen och länsstyrelsen i Västerbottens län.

Så här gjorde vi

Kartläggningen omfattar data från kommuner, regioner och länsstyrelser. Den är uppdelad i två delar:

- Data från kommuner och regioner samlades in av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) hösten 2022 via webbenkäten Medlemsenkät folkhälsa.
- Data från länsstyrelserna samlades in av ett statistik- och analysföretag (på uppdrag av Folkhälsomyndigheten) hösten 2022 via en separat webbenkät.

Statistik- och analysföretaget Statisticon fick i uppdrag att bearbeta, analysera och sammanställa svaren från båda enkäterna. Enkäterna redovisas i separata avsnitt i rapporten. Kommunernas resultat redovisas grupperat (det vill säga på aggregerad nivå) genom stapeldiagram och tabeller. Eftersom regionens och länsstyrelsens svar kommer från en enskild organisation redovisas de i sammanfattande texter.

I alla diagram och tabeller redovisas (n) i rubriktexten, där (n) står för hur många kommuner som besvarat frågan. Resultaten från undersökningen redovisas som totaler och procentandelar. Procentandelar har beräknats som procent av de organisationer som besvarat frågan (det vill säga gruppen ”ej svar” har exkluderats). Summan av procentandelarna blir inte alltid exakt 100, vilket beror på en avrundning av siffrorna.

Metod för kommun- och regiondata

SKR:s enkät riktades till Sveriges samtliga 290 kommuner och 21 regioner. 247 kommuner och 21 regioner svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 85 respektive 100 procent.

I Västerbottens län svarade 14 av 15 kommuner, vilket ger en svarsfrekvens på 93 procent. Vilka kommuner som svarade kan du se i bilagan på sidan 20. Bland de 14 svarande kommunerna finns en variation i partiellt bortfall (det vill säga när svar saknas för minst en fråga, men inte alla frågor, för en organisation). I Västerbottens län har vissa kommuner besvarat samtliga frågor som de fått, medan det för andra kommuner saknas svar på flera frågor.

I kommunerna i Västerbottens län är det vanligast att enkäten besvarats av en strateg på förvaltningsövergripande nivå.

I Region Västerbotten har enkäten besvarats av en folkhälsochef.

I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Kommunernas resultat ser du från sidan 8 och regionens resultat på sidan 18.

Metod för länsstyrelsedata

Länsstyrelseenkäten riktades till Sveriges samtliga 21 länsstyrelser. Alla länsstyrelser svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 100 procent.

Vid Länsstyrelsen Västerbotten deltog en chef samt en funktion med ansvar för det strategiska och generella folkhälsoarbetet i arbetet med att besvara enkäten.

I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Länsstyrelsens resultat ser du på sidan 19.

Så här svarade kommunerna på enkäten

Organisering – sammanfattande kommentarer

I Västerbottens län är det vanligast att kommunerna har en strategisk funktion eller person för folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå.

Så här är folkhälsoarbetet organiserat

Tabell 1. Hur har ni organiserat folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n= 239).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
En egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet	0 (0)	11 (5)
En strategisk funktion eller person för folkhälsoarbetet	12 (86)	145 (61)
Annan lösning	2 (14)	83 (35)

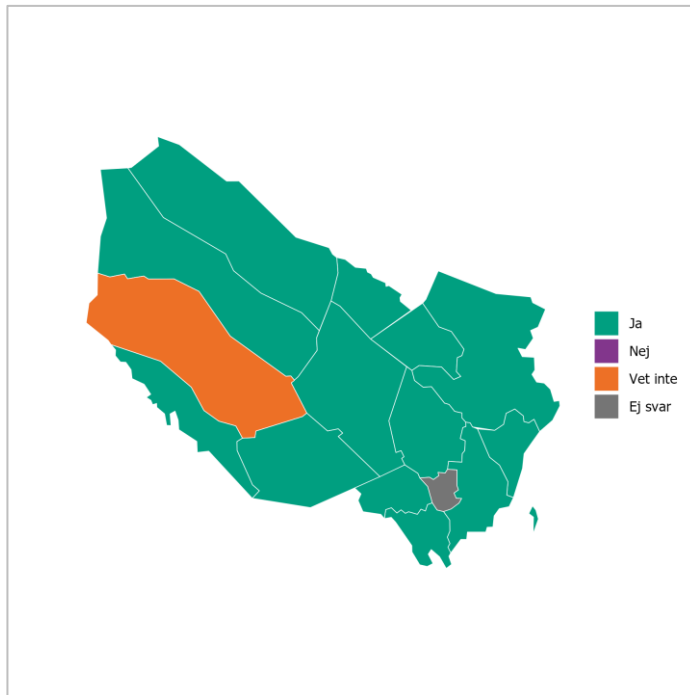
Styrning – sammanfattande kommentarer

I Västerbottens län uppger 13 av 14 kommuner att folkhälsoarbetet ingår i något av deras styrdokument. Bland kommunerna i länet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett separat styrdokument för folkhälsoarbetet (9 av 13 kommuner).

Samtliga styrdokument där folkhälsoarbetet ingår är politiskt antagna.

Folkhälsoarbete i styrdokument

Diagram 1. Ingår organisationens folkhälsoarbete i något styrdokument? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14).

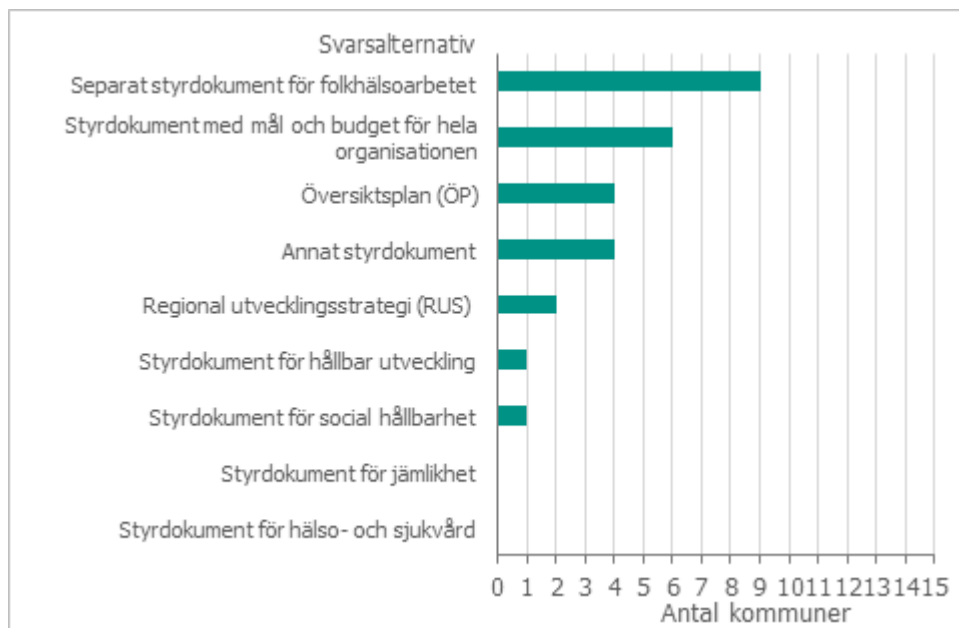

Tabell 2. Ingår organisationens folkhälsoarbete i något styrdokument? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n= 247).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Ja	13 (93)	218 (88)
Nej	0 (0)	18 (7)
Vet inte	1 (7)	11 (4)

Styrdokument som omfattar folkhälsoarbete

Diagram 2. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=13).

Tabell 3. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=13) respektive kommuner i hela Sverige (n= 215).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet	9 (69)	114 (53)
Styrdokument med mål och budget för hela organisationen	6 (46)	115 (53)
Översiktsplan (ÖP)	4 (31)	76 (35)
Annat styrdokument	4 (31)	42 (20)
Regional utvecklingsstrategi (RUS)	2 (15)	67 (31)
Styrdokument för hållbar utveckling	1 (8)	66 (31)
Styrdokument för social hållbarhet	1 (8)	53 (25)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	27 (13)
Styrdokument för hälso- och sjukvård	0 (0)	41 (19)

Politiskt antagna styrdokument

Tabell 4. Är styrdokumentet politiskt antagna och i så fall av vilket organ? Enbart svar från kommuner som på föregående fråga har uppgett att de har styrdokument som listas nedan. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=10) som besvarat minst en av delfrågorna om var styrdokumentet är antagna.

Delfråga	Ja, beslutad av styrelse/ fullmäktige (procent)	Ja, beslutad av nämnd (procent)	Ja, beslutad av förvaltning (procent)	Nej (procent)	Vet inte (procent)
Styrdokument för hållbar utveckling (exempel Agenda 2030)	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för social hållbarhet	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för hälso- och sjukvård (exempel nära vård, framtidens hälso- och sjukvård, eller liknande)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan)	7 (88)	1 (13)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Annat styrdokument	2 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

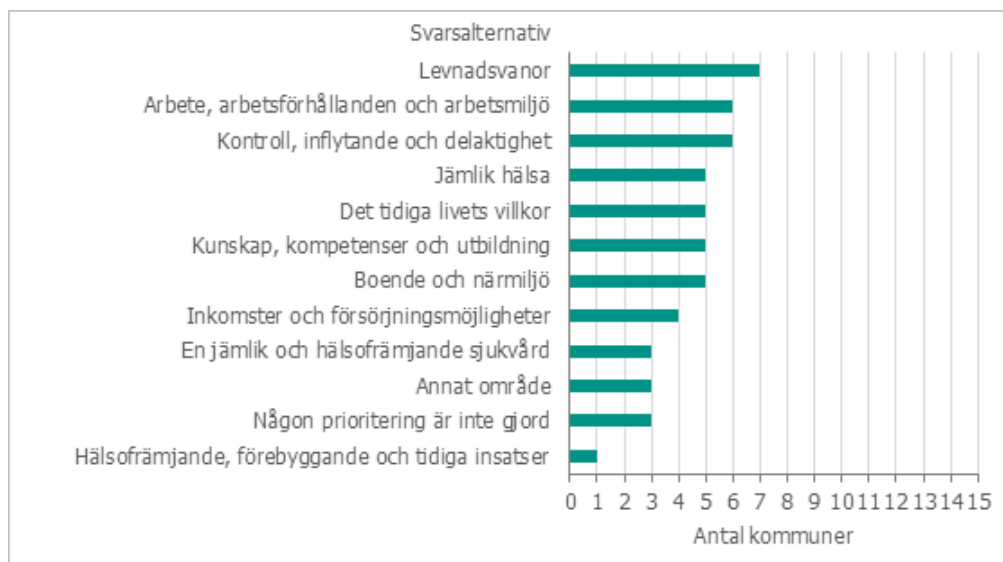
Inriktning – sammanfattande kommentarer

I Västerbottens län uppger 7 av 14 kommuner att det mest prioriterade området i folkhälsoarbetet är ”levnadsvanor”.

Fem av länets kommuner uppger ”jämlig hälsa” som ett prioriterat område under 2022, och samtliga har uppgett att de tillsammans med regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser inom detta område under 2022.

Prioriterade områden inom folkhälsoarbetet

Diagram 3. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14).

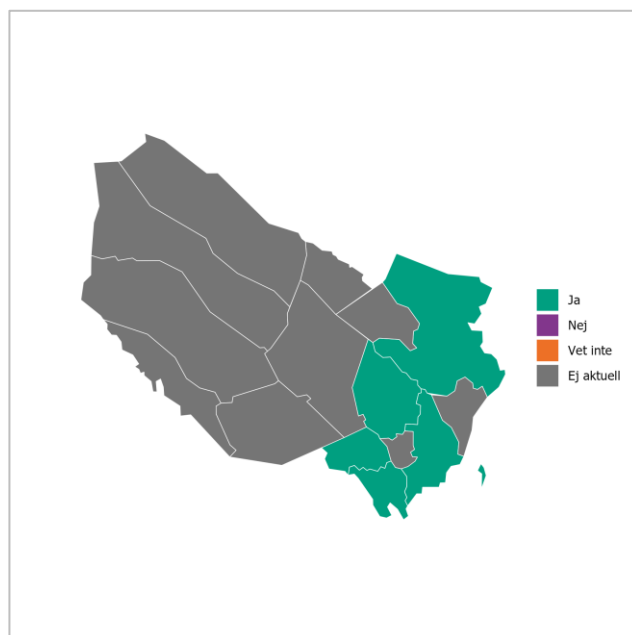

Tabell 5. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n=241).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Levnadsvanor	7 (50)	104 (43)
Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö	6 (43)	43 (18)
Kontroll, inflytande och delaktighet	6 (43)	79 (33)
Jämlik hälsa	5 (36)	105 (44)
Det tidiga livets villkor	5 (36)	121 (50)
Kunskap, kompetenser och utbildning	5 (36)	85 (35)
Boende och närmiljö	5 (36)	62 (26)
Inkomster och försörjningsmöjligheter	4 (29)	42 (17)
En jämlik och hälsofrämjande sjukvård	3 (21)	22 (9)
Annat område	3 (21)	55 (23)
Någon prioritering är inte gjord	3 (21)	45 (19)
Hälsofrämjande, förebyggande och tidiga insatser	1 (7)	113 (47)

Gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa

Diagram 4. Har kommuner och regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa? Enbart svar från kommuner som angivit "jämlik hälsa" som ett av de mest prioriterade områdena i folkhälsoarbetet 2022. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=5).

Tabell 6. Har kommuner och regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa? Enbart svar från kommuner som angivit "jämlik hälsa" som ett av de mest prioriterade områdena i folkhälsoarbetet 2022. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=5) respektive kommuner i hela Sverige (n=105).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Ja	5 (100)	71 (68)
Nej	0 (0)	16 (15)
Vet inte	0 (0)	18 (17)

Samverkan – sammanfattande kommentarer

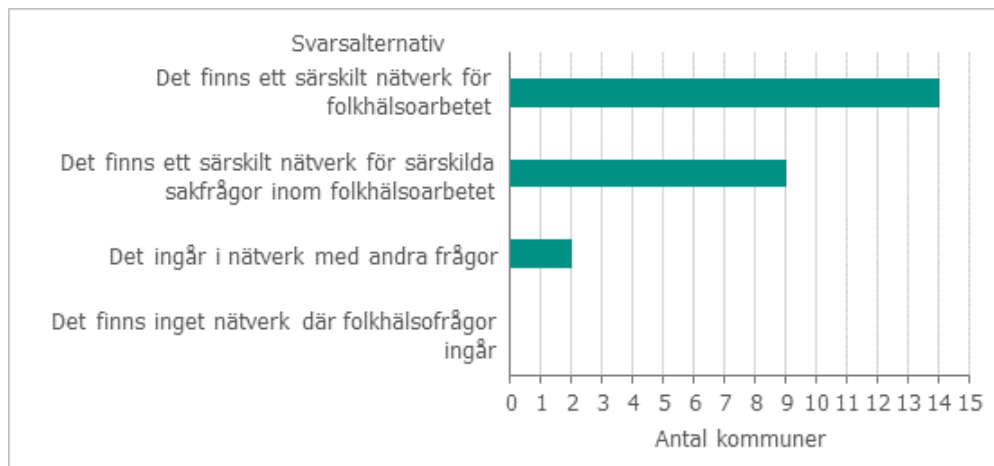
En majoritet av kommunerna uppger att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet i länet eller ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. Det vanligaste är ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet.

En majoritet av länets kommuner uppger att det i länet finns ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommunen och regionen där folkhälsofrågor diskuteras.

En majoritet av länets kommuner samverkar med regionen eller andra kommuner om statistik inom folkhälsa.

Nätverk för folkhälsoarbete

Diagram 5. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14).

Tabell 7. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n=235).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet	14 (100)	167 (71)
Det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet	9 (64)	168 (71)
Det ingår i nätverk med andra frågor	2 (14)	54 (23)
Det finns inget nätverk där folkhälsofrågor ingår	0 (0)	7 (3)

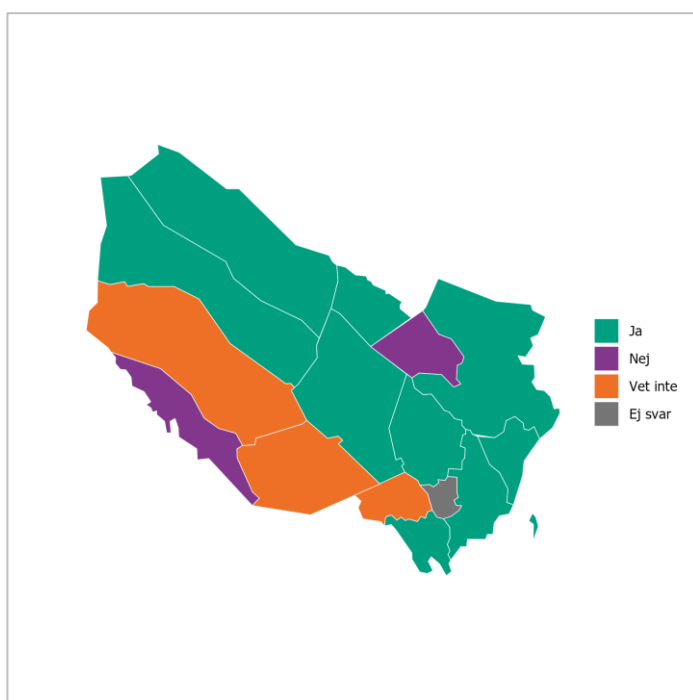
Struktur och innehåll i nätverken

I nätverken där folkhälsofrågor ingår är det lika vanligt att kommuner, regionen och länsstyrelsen deltar, det uppger 13 av 14 kommuner. Det vanligaste är att nätverken samordnas av länsstyrelsen.

I de kommuner där folkhälsofrågor ingår i ”nätverk med andra frågor”, är de andra frågor som diskuteras ”regional utveckling”, ”hållbar utveckling och Agenda 2030” samt ”andra frågor” (ej specificerat vad).

Samverkansyta för politiker

Diagram 6. Finns det i ditt län ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommuner och region där folkhälsofrågor diskuteras? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14).

Tabell 8. Finns det i ditt län ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommuner och region där folkhälsofrågor diskuteras? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n=238).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Ja	9 (64)	128 (54)
Nej	2 (14)	28 (12)
Vet inte	3 (21)	82 (34)

Statistiksamverkan med regionen eller andra kommuner

Tabell 9. Samverkar organisationen med regionen eller andra kommuner om statistik inom folkhälsa? Svar från kommuner i Västerbottens län (n=14) respektive kommuner i hela Sverige (n=236).

Svarsalternativ	Västerbottens län (procent)	Riket (procent)
Ja	10 (71)	177 (75)
Nej	2 (14)	29 (12)
Vet inte	2 (14)	30 (13)

Så här svarade regionen på enkäten

Organisering

Region Västerbotten har organiserat folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå genom en egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet. I Region Västerbotten är folkhälsoarbetet varken organiserat inom hälso- och sjukvården eller inom regional utveckling, utan man har en annan lösning.

Styrning

I Region Västerbotten ingår folkhälsoarbetet i följande styrdokument:

- Styrdokument med mål och budget för hela organisationen.
- Regional utvecklingsstrategi (RUS).
- Separat styrdokument för folkhälsoarbetet.

I Region Västerbotten är det separata styrdokumentet för folkhälsoarbetet beslutat av fullmäktige.

Inriktning

Följande områden var mest prioriterade i folkhälsoarbetet i Region Västerbotten under 2022:

- Jämlik hälsa.
- Det tidiga livets villkor.
- Levnadsvanor.
- En jämlik och hälsofrämjande sjukvård.
- Hälsofrämjande, förebyggande och tidiga insatser.

Region Västerbotten uppger att kommuner i länet och regionen inte prioriterat några *gemensamma* mål och insatser för en god och jämlik hälsa under 2022.

Samverkan

Regionen tillfrågades om det i länet finns ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner. Region Västerbotten anger att det finns ett övergripande särskilt nätverk för folkhälsofrågor samt ett nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. I dessa nätverk deltar kommuner, regionen samt länsstyrelsen. I Region Västerbotten är det länsstyrelsen som samordnar nätverken.

Region Västerbotten uppger att det inte finns ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommunerna och regionen där folkhälsofrågor diskuteras.

Regionen samverkar med kommuner om statistik inom folkhälsa.

Så här svarade länsstyrelsen på enkäten

Organisering

Länsstyrelsen Västerbotten anger att det under 2022 fanns en eller flera chefer i organisationen med ett särskilt uttalat ansvar för att driva och leda folkhälsoarbetet.

Styrning

Länsstyrelsen Västerbotten har ett eller flera styrdokument för folkhälsoarbetet.

Folkhälsa ingår i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning på följande sätt:

- Som ett perspektiv som ska beaktas.

Inriktning

Länsstyrelsen har fått gradera på en skala från 0 (inte alls) till 6 (i hög utsträckning) vilka mål de använder som struktur eller vägledning i sitt folkhälsoarbete.

Länsstyrelsen uppger att följande mål i hög utsträckning (5-6) används som struktur eller vägledning i folkhälsoarbetet under 2022:

- Det nationella folkhälsopolitiska målet.
- De 17 globala målen för Agenda 2030.
- Länsövergripande mål.

Samverkan

Den eller de funktioner vid Länsstyrelsen Västerbotten som har ansvar för det generella folkhälsoarbetet samverkar med flera olika aktörer. Samverkan kan vara såväl formaliserad som inte formaliserad. Under 2022 samverkade länsstyrelsen med följande aktörer:

- den egna organisationen
- andra länsstyrelser
- regionen
- kommuner
- Folkhälsomyndigheten
- andra myndigheter
- universitet eller högskola
- fackföreningar
- civilsamhällets aktörer inklusive ideella organisationer
- annat.

Bilaga – deltagande kommuner i länet

Tabell B1. Deltagande i enkäten bland kommuner i Västerbottens län
(n=14 av totalt 15 kommuner i länet).

Kommun	Besvarat enkäten
Bjurholm	Ja
Dorotea	Ja
Lycksele	Ja
Malå	Ja
Nordmaling	Ja
Norsjö	Ja
Robertsfors	Ja
Skellefteå	Ja
Sorsele	Ja
Storuman	Ja
Umeå	Ja
Vilhelmina	Ja
Vindeln	Ja
Vännäs	Nej
Åsele	Ja

Vill du veta mer?

Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning

Den nationella folkhälsopolitiken tar sin utgångspunkt i målet ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Målet följs av åtta målområden med fokusområden som synliggör var arbete behöver göras för att nå målet till 2048 (en generation). Folkhälsopolitiken sätter ramar och fungerar vägledande för såväl det statliga som det regionala och kommunala folkhälsoarbetet.

Ett strategiskt och kunskapsbaserat folkhälsoarbete ökar måluppfyllelsen

För att nå det nationella folkhälsopolitiska målet krävs insatser på alla nivåer och av aktörer inom olika sektorer som kan kopplas till de miljöer och villkor som finns där vi föds, växer upp, leker, lär, arbetar, har vår fritid och åldras.

För att folkhälsoarbetet ska bli effektivt behöver vissa förutsättningar finnas. Det kan handla om att organisationen har tydliga mål, att arbetet resurssätts och att kompetens och tid finns för att prioritera, leda, samordna och följa upp arbetet.

På vår webbplats hittar du information om

- vad som styr folkhälsopolitiken
- hur folkhälsopolitiken samordnas
- stödmaterial om folkhälsopolitiken
- vad folkhälsa, jämlik hälsa och folkhälsoarbete är
- vem som gör vad inom folkhälsoområdet
- hur du kan planera, implementera och driva utvecklingsarbete inom området folkhälsa.

[Om folkhälsa och folkhälsoarbete \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd

För att driva folkhälsoarbetet framåt och veta vad det ger för resultat, är uppföljning ett viktigt stöd. Därför har vi tagit fram ett antal kärnindikatorer som representerar folkhälsopolitikens åtta målområden samt hälsotillståndet i befolkningen. Utifrån detta sammanställer vi regelbundet kunskap om hur folkhälsan i Sverige utvecklas.

På vår webbplats hittar du bland annat

- folkhälsostatistik på läns- och kommunnivå
- information om kärnindikatorerna
- årsrapporter.

[Folkhälsan i Sverige \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna. **Östersund** Campusvägen 20. Box 505, 831 26 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se